

Кобець М.В. Поняття та правові підстави застосування безпілотних летальних апаратів у правоохоронних органах // Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези Всеукраїнської наук.-практич. конференції (03 берез. 2017 р., м. Хмельницьк). – Хмельницьк: Нац. акад. держ. прикордонної служби України ім.Б.Хмельницького, 2017. – С. 796-798.

ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ У ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Понятия и правовые основания применения беспилотных летательных аппаратов в правоохранительных органах

Concepts and legal grounds for the use of unmanned aerial vehicles in law enforcement agencies

Останнім часом активно розширюється практика використання у різних сферах діяльності, у тому числі і в правоохоронній, літальні апарати, які керуються дистанційно.

У правоохоронних органах ці апарати застосовуються під час проведення оперативно-розшукової, процесуальної, адміністративно-профілактичної та іншої діяльності.

Проте, під час їх застосування виникає низка питань щодо поняття таких апаратів і їх застосування у правовому полі.

У багатьох публікаціях летальні апарати, які керуються дистанційно та використовуються у цивільних та інших сферах називають безпілотними летальними апаратами.

Так, відповідно вікіпедії мережі інтернет безпілотний літальний апарат (англ. Unmanned aerial vehicle, скор. UAV; або англ. Remotely piloted vehicle, рос. Беспилотный летательный аппарат, скор. БПЛА) — літальний апарат, який літає та сідає без фізичної присутності пілота на його борту.

У законодавчих актах у галузі авіації використовується термін безпілотне повітряне судно. Так, відповідно до п. 23 ст. 1 Повітряного кодексу України (далі – кодекс) безпілотне повітряне судно – повітряне судно, призначене для виконання польоту без пілота на борту, керування польотом якого і контроль за яким здійснюються за допомогою спеціальної станції керування, що розташована поза повітряним судном.

Проте, ці апарати у різних сферах користування найчастіше називають коптерами або дронами.

Коптер (англ. copter) це скорочене слово від гелікоптер — гвинтовий апарат. Вони можуть виконувати вертикальний зліт і посадку, горизонтальний політ, а також стабільно зависати в повітрі.

Коптери поділяють на:

Квадрокоптер (англ. quadcopter) стосується апаратів із чотирма роторами малогабаритні, непілотовані апарати та

Мультикоптер (англ. multicopter, copter) — літальний апарат з довільною кількістю несучих гвинтів, розміщених в одній площині, що обертаються діагонально в протилежних напрямках.

У мережі інтернет у розділі Вікіпедія дрон (англ. drone - джміль) - безпілотний літальний апарат (БПЛА) військового чи цивільного призначення, різновид військового робота; в ширшому сенсі – мобільний, автономний апарат, запрограмований на виконання якихось завдань (наприклад, автономні системи, створені для польоту, розроблені для виконання місій, потенційно небезпечних для людини).

На пострадянській території аббревіатура «ДРОН» розшифровується як дистанційне радіоспостереження за об'єктом спостереження (рус. наблюдения), який використовується в оборонній промисловості та у військовій справі.

Розглянемо класифікації безпілотних летальних апаратів.

Безпілотні літальні апарати використовують підйомну силу за рахунок:

- гвинтів (коптерів);
- крил.

За типом керування безпілотні летальні апарати поділяють на:

- автоматичне керування;
- керування оператором з пункту управління;
- гібридне.

Безпілотні літальні апарати також поділяють за такими взаємопов'язаними параметрами, як вага, час, дальність і висота польоту.

Виділяють апарати класу «мікро» (умовна назва) масою до 10 кілограмів, часом польоту близько 1:00 і висотою до 1 кілометра, «міні» – масою до 50 кілограмів, часом польоту кілька годин і висотою до 3 – 5 кілометрів, середні («міді») – до 1 000 кілограмів, часом 10-12 годин і висотою до 9-10 кілометрів, важкі – з висотами польоту до 20 кілометрів і часом польоту 24 години і більше.

Розглянемо питання щодо правового застосування безпілотних летальних апаратів.

Відповідно до ст. 38 Повітряного кодексу України повітряні судна поділяють на державні і цивільні.

При цьому, згідно п. 31 ст. 1 цього кодексу державне повітряне судно – повітряне судно, що застосовується у військовій, прикордонній службі, службі цивільного захисту, в органах Національної поліції та органах доходів і зборів. Їх застосування, відповідно ст. 7 кодексу, регулюється уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі державної авіації.

Оскільки мета застосування таких апаратів є не безпосередній політ у повітрі, а фото- та відеофіксація подій, людей тощо з метою боротьби зі злочинністю, профілактики правопорушень та здійснення інші дій, за рахунок фото- та відеоапаратури, яка закріплена на безпілотному апараті, то отримана інформація може бути доказом, якщо їх оформлювати під час здійснення заходів, зокрема оперативно-розшуковій – згідно ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», адміністративно-профілактичній – п.9 ч.1 ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію України».

Інший варіант - можна залучати громадян із власним літальним апаратом, оскільки цивільні безпілотні повітряні судна, відповідно до п. 4 ч. 8 ст. 39 кодексу, не підлягають реєстрації у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України, якщо максимальна злітна вага яких не перевищує 20 кілограмів і які використовуються для розваг та спортивної діяльності.